

پیشگفتار

سخن این شماره مجله تحقیقات منابع آب را به دو مطلب مهم اختصاص داده‌ایم:

۱- کم آبی‌های پائیز امسال و نیاز به برنامه‌ریزی‌های درازمدت، ۲- وضعیت بودجه‌های تحقیقاتی و نیاز به یک برنامه جامع تحقیقات ملی آب. در پائیز امسال یکبار دیگر شاهد کم بارشی در بسیاری از نقاط کشور بودیم. جامعه رو به رشد کشور روز بروز وابستگی بیشتری به منابع آب پیدا می‌کند و تغییرات اقلیمی توأم با روندهای کم آبی و سیلاب می‌تواند بنیان‌های جامعه را متزلزل کند. این گونه تغییرات در بسیاری از نقاط دنیا و در قاره اروپا بصورت توأمان در سال جاری مشاهده گردید که در قسمت‌هایی شاهد سیلاب‌هایی بالاتر از رکوردهای ثبت شده بودیم و همزمان خشکسالی را در قسمت‌هایی از کشور روسیه مشاهده کردیم. سازمان هواشناسی و وزارت‌خانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی هنوز ابزارهای لازم را جهت پیش‌بینی میان مدت وقایع حدی ندارند و مدل‌های تهیه شده کارآیی لازم را در عمل بدلیل نبودن اطلاعات بروز و قابل دسترس برای عموم ندارند.

مدیران سطوح متوسط سازمان‌های اجرایی ارتباط لازم را بین محققین و تصمیم‌سازان اجرایی به طور موثری فراهم نمی‌سازند. در نتیجه شتاب سال‌های گذشته برای تهیه ابزار کارهای موثر کند شده است. علاوه بر این تصمیم‌سازان سازمان‌های اجرایی مرتبط با آب نیز بیشتر درگیر مسائل بودجه و سیاست‌گذاری‌های غالباً غیرفنی هستند. در نتیجه مقابله با شرایط کم آبی و سیلابی بصورت موردی و فقط در جهت رفع مشکلات روزمره بدون برنامه‌ریزی برای اعمال سیاست‌های میان‌مدت مقابله با وقایع حدی اعمال شده است. خشکسالی‌های سال‌های ۸۰-۷۹ و سال ۸۷ درس جدیدی در اصلاح نحوه برخورد برای استفاده از ظرفیت‌های علمی و تحقیقاتی برای مقابله با خشکسالی به جامعه اجرایی آب کشور نداده است.

مطلب دوم این سخن به وضعیت بودجه‌های تحقیقاتی و ساخت و کار اجرایی و برنامه‌ریزی تحقیقات آب در سطح کشور اختصاص داده شده است. در سطح تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری تحقیقات سال‌ها قبل شورای تحقیقات آب کشور حضور فعالی داشت و هر چند که قدرت اجرایی لازم جهت تخصص بودجه‌های لازم را نداشت، بستر موثری برای ایجاد اندرکنش بین سازمان‌های اجرایی، دانشگاهیان و متخصصین آب کشور بود. در سال‌های اخیر کمیسیون‌ها و صندوق‌های حمایت از پژوهشگران برای سیاست‌گذاری و تخصیص بودجه‌های تحقیقاتی ایجاد گردیده است. در بند دال ماده ۴۵ برنامه پنجم ساخت و کار لازم برای مشارکت سازمان‌های اجرایی و دانشگاهیان، وزارت علوم و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری فراهم شده است. دفتر فنی و پژوهش‌های کاربردی سازمان مدیریت آب کشور نیز همچون گذشته با مشارکت فعالتر آب منطقه‌ای‌ها به فعالیت خود ادامه می‌دهد ولی متأسفانه ماهیت تحقیقات و مشارکت دانشگاهیان و محققین در امر تحقیقات پایه و کاربردی اثربخشی خود را افزایش نداده است. بسیاری از پروژه‌های تحقیقاتی جنبه مطالعاتی پیدا نموده‌اند و صرفاً برای رفع نیازهای روزمره سازمان اجرایی مطرح می‌شوند.

افزون بر این افرادی که مسئولیت بررسی و تأیید پیشنهادات تحقیقاتی را دارند، اکثراً افراد اجرایی با سابقه تحقیقاتی محدود و بعضاً درحد کارشناسان ارشد سازمان‌های اجرایی هستند و با توجه به اینکه نسبت به پروژه‌ها و تفاوت هزینه آنها حساسیت کمتری دارند، لذا این مطالعات فاقد اثربخشی لازم می‌باشند. بسیاری از محققین دانشگاهی در شرکتهای مهندسی مشاور و یا موسسات تحقیقاتی وابسته به سازمان‌های اجرایی سرگرم انجام طرح‌های مطالعاتی هستند در نتیجه وضعیت تحقیقات منابع آب از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. در این راستا به نظر می‌رسد عزم ملی برای توسعه تحقیقات آب بصورت برنامه‌ریزی شده و هدفمند وجود ندارد.

هیئت تحریریه مجله همه صاحب نظران و محققین آب کشور را جهت گفتگو برای ساماندهی و ایجاد ابزار کارهای پیش‌بینی و مقابله با وقایع حدی و ایجاد برنامه‌های جامع تحقیقات ملی آب در کشور دعوت می‌نماید.

محمد کارآموز

سردبیر